

Zeggenschap en inclusie voor mensen met ernstig meervoudige beperkingen

Wat is ervoor nodig om mensen met ernstig meervoudige beperkingen middenin én met de samenleving te ondersteunen? Wat is ervoor nodig om volledig te kunnen deelnemen aan lokale netwerken, op school, op het werk of op de sportclub? En hoe houden mensen daarbij de regie over hun eigen leven? Juist voor mensen met ernstig meervoudige beperkingen is de verbetering van zeggenschap en inclusie erg belangrijk. Zij komen weinig buiten de instelling waar zij wonen en kennen daarbuiten ook weinig personen.

Door: W. Calis en J. Holla

Willy Calis

Juultje Holla

Het afgelopen jaar namen vijf zorginstellingen deel aan het leernetwerk 'Zeggenschap en Inclusie'. Vijf teams gingen onder begeleiding van een coach aan de slag om inclusie en zeggenschap voor mensen met een ernstig meervoudige beperking te verbeteren. Ieder team koos een of twee personen uit en samen met belangrijke personen uit hun sociale netwerk bedachten ze creatieve manieren om erachter te komen wat iemand wil, wat bij iemand past, welke rollen iemand zou kunnen vervullen. En ze zochten uit hoe ze dat konden bewerkstelligen. Niet zonder succes. Na een paar maanden werkt een van hen één ochtend per week in de kinderopvang. Een ander is lid van een volkstuinvereniging en heeft de helft van de tuin van een medelid aangeboden gekregen. Hij is ook assistent dramadocent, een baan die hij heeft gekregen via de vrijwilligerscentrale. Iemand maakt eens per week de geluidsopnames van een mannenkoor. En iemand anders gaat na jaren weer regelmatig op bezoek bij haar ouders op de boerderij.

Zeggenschap als je niet kunt praten

Veel mensen met ernstig meervoudige beperkingen spreken niet met de taal die wij gewend zijn. Dat heeft de teams niet weerhouden om uit te vinden wat iemand graag wil:

Met Diana hebben we gekozen voor de rol van 'lounger'. We hebben met haar locaties bezocht waar ze in een 'relaxte' setting kan genieten van sfeer, koffie en muziek. We hebben gezocht naar locaties waar de sfeer heerst die bij Diana past. En naar mensen die daar samen met haar naar toe kunnen. Het heeft heel wat nieuwe ontdekkingen opgeleverd. Door Diana's gedrag zijn we te weten gekomen wat ze wel en niet leuk vindt. Leuk om te zien! Voorbeelden van wat zij leuk vindt: koffiehuis in Hilversum, Efteling, zwemmen, wandelen en koffiedrinken in Grand Café, IKEA, McDonalds.

Trots

De teams waren trots op de resultaten. Het onderwerp zeggenschap en inclusie leeft nu binnen de teams en bij de verwanten. Men vindt het vanzelfsprekend om ook voor de andere cliënten op deze nieuwe manier (vaak onbewust) 'out-of-the-box' te denken. Men is enthousiast en ervaart het als het begin van een culturomslag.

Tips die zij anderen meegeven:

1. Denk niet in onmogelijkheden, maar probeer gewoon en doe! Vermijd de woorden: 'ja maar...'
2. Denk in kleine, haalbare stapjes en geniet van je succes!
3. Zoek draagvlak, betrek vanaf het begin familie, collega's, management, deel je ervaringen met andere teams.

VeranderKizt

De teams werkten met instrumenten uit de zogenoemde VeranderKizt. Dit is een rijke handreiking om met 'zeggenschap en inclusie' aan de slag te gaan. In de VeranderKizt zitten vele methodieken en tips, geïllustreerd met voorbeelden en filmpjes. Een verzameling instrumenten en werkwijzen aan de hand waarvan zorgorganisaties in teams aan eigen veranderingsprocessen kunnen werken. U kunt nu al met de VeranderKizt aan de slag; die staat op de website van het Kennisplein. Evenals de gebundelde resultaten van de teams die meededen aan het leernetwerk, een document met de eerste stappen om aan de slag te gaan, en voorbeelden van personen met ernstig meervoudige beperkingen die gewaardeerde rollen in de samenleving vervullen.

De VeranderKizt biedt handvatten om iemands leven te veranderen en om de cultuur van een organisatie te veranderen. Samen met zorg- en ondersteuningsorganisaties, twee hogescholen en vertegenwoordigers van de LFB (Belangenvereniging voor mensen met een verstandelijke beperking) werken Vilans en Perspectief binnen het Werkverband Professionals en Inclusie

aan een bredere versie van de VeranderKizt, genaamd de iSupporter. Hiermee gaan 7 organisaties werken aan zeggenschap en inclusie voor een bredere groep mensen.

Verbeterprogramma Gehandicaptenzorg

'Zeggenschap en Inclusie' was een van de tien thema's van het Verbeterprogramma Gehandicaptenzorg van ZonMw. Uitvoerders waren Stichting Perspectief, CBO en Vilans in samenwerking met de VGN en Platform EMB.

Op de site van het Verbeterprogramma vindt u onder andere:

- de VeranderKizt;
- een publicatie met de gebundelde doelstellingen, resultaten en tips van de instellingen die meededen aan het leernetwerk;
- en voorbeelden van gewaardeerde rollen voor mensen met ernstig meervoudige beperkingen: Jeroen en Johanna.

Informatie over de auteurs

Willy Calis is werkzaam bij het programma Kwaliteit en Innovatie in de gehandicaptensector bij Vilans.

Juultje Holla is werkzaam bij Perspectief met als aandachtsgebieden onder andere Wmo en gemeenteondersteuning, inclusie, respect en samenwerken.

Adviseurs in ondernemerschap!

Advies en praktische ondersteuning bij:

- Strategie en beleidsvorming
- Procesoptimalisatie
- Verbetermanagement
- Kwaliteitsmanagement
- Interim management
- Lean management

Postadres
Postbus 3341
4800 DH Breda

076 - 514 16 23
info@kleemans.nl
www.kleemans.nl